

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp	Voortgang veiligheid brugbediening september 2023
Portefeuillehouder	G. Slegers
Portefeuille	Havens en Vaarwegen

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

Tijdens de behandeling van de B&W-besluitnota zienswijze veiligheid brugbediening in Zaanstad, in het bijzonder Prins Bernhardbrug d.d. 17 september 2019 (registratienr. 2019/20552) is met u afgesproken, dat wij u periodiek over de voortgang van het project veiligheid brugbediening informeren. Vanaf dat moment bent u op 9 momenten over de voortgang van dit project op de hoogte gehouden:

- Raadsinformatiebrief voortgang veiligheid brugbediening d.d. 17 oktober 2019 (registratienummer 2019/ 22617) met daarbij toezending van het Plan van aanpak project veiligheid brugbediening (registratienr. 2019/22881).
- Mondeling toelichting door de portefeuillehouder tijdens de rondvraag in Zaanstad Beraad van 28 november 2019;
- Memo van 17 december 2019 (registratienr. 2020/1739), waarin wordt ingegaan op de door leden van de gemeenteraad gestelde vragen n.a.v. deze toelichting;
- Raadsinformatiebrief voortgang veiligheid brugbediening d.d. 4 februari 2020 (registratienr. 2020/1724);
- Raadsinformatiebrief voortgang veiligheid brugbediening d.d. 4 mei 2020 (registratienr. 2020/9365);
- Zienswijze veiligheid brugbediening van 14 augustus 2020 (registratienr. 2020/17202);
- Raadsinformatiebrief veiligheid brugbediening van 26 januari 2021 (registratienr. 2020/31383); en
- Raadsinformatiebrief veiligheid brugbediening van 22 juni 2021 (registratienr. 2021/12894).
- Raadsinformatiebrief veiligheid brugbediening van 8 februari 2022 (registratienr. 2022/1727).

Wij kunnen berichten, dat het project inmiddels voor een belangrijk deel is uitgevoerd. In den lande wordt met belangstelling de resultaten van dit project gevolgd. Meerdere door Zaanstad ontwikkelde documenten worden daarbij gezien als leidraad om de veiligheid van de brugbediening elders te verbeteren. In deze brief kunt u hierover meer lezen. Verder besteden wij in de brief aandacht aan de voortgang van de volgende onderwerpen:

- Afgeronde deelprojecten van het Verbeterplan veiligheid brugbediening;
- Attentieknoppen en andere beslissingsondersteunende hulpsystemen;
- Optimaliseren van de camerabeelden;
- Bewustwording en handhaving;
- Deelname aan landelijke en regionale platformen;
- Overige verbetermaatregelen bij op afstand bediende bruggen;
- Integrale veiligheidsscans bij lokaal bediende gemeentelijke bruggen en sluizen; en
- Audit Integrale Veiligheidsanalyse beweegbare bruggen.

Ook kunt u ook op de website van onze gemeente de voortgang van het Verbeterplan veiligheid brugbediening volgen. De link naar de website is <https://verbeterplanbrugbediening.zaanstad.nl>. De komende weken zal de informatie op deze

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Wanneer u een onderwerp hieruit wilt bespreken dan kunt u dit doen door een raadsinstrument in te zetten. Bijvoorbeeld een rondvraag (primair gericht aan het college van B&W of een agenda-initiatief (primair gericht aan de collega fracties)). Vermeld altijd in het raadsinstrument: wat u wilt bespreken inclusief een korte concrete toelichting.

website worden geactualiseerd. In deze raadsinformatiebrief wordt u over de stand van zaken van dit project per 31 augustus 2023 geïnformeerd.

Toelichting

Afgeronde deelprojecten van het Verbeterplan veiligheid brugbediening

De volgende deelprojecten van het Verbeterplan veiligheid brugbediening zijn inmiddels afgerond:

- Het verbeteren van het totaalbeeld van de op afstand bediende bruggen door middel van het aanbrengen van extra camera's op bruggen; en
- Het markeren van de brugdelen (val en ruimte tussen val en slagboom) voor het langzaam verkeer met geel vlak en een zwart kruis, waaronder ook de Pr. Julianabrug en de Pr. Clausbrug, beide van de provincie Noord-Holland.

Voor informatie over deze deelprojecten verwijzen wij u naar voorgaande raadsinformatiebrieven. Reiniging van de gele vlakken op de bruggen vindt jaarlijks plaats. Ook de stroefheid van de gele vlakken en de zwarte belijning wordt jaarlijks gemeten en zo nodig verbeterd.

Met de provincie is in de afgelopen jaren meerdere malen contact geweest over het aanbrengen van een geel vlak en een zwart kruis op de overige provinciale bruggen (gedeelte langzaam verkeer) in onze gemeente. Dit heeft tot op heden nog niet geleid tot een positieve beslissing van de kant van de provincie. De gemeente blijft zich, ook los van het project Veiligheid brugbediening, inspannen om alsnog tot deze voorziening op de provinciale bruggen in Zaanstad te komen.

Attentieknoppen en andere zgn. beslissingsondersteunende systemen

In voorgaande raadsinformatiebrieven hadden wij al melding gemaakt, dat de gemeente niet verder gaat met het toepassen van attentieknoppen bij bruggen. Wij hebben gekozen voor het toepassen van objectdetectie bij de op afstand bediende bruggen. Belangrijk bij deze keuze was het standpunt van de brugbedienaren. Zij hebben een voorkeur voor deze detectietechniek. De techniek ondersteunt de brugbedienaar tijdens het bedienen van een brug op afstand. Dit systeem signaleert een mogelijk aanwezig object (fietser, voetganger etc.) in de ruimte van slagboom tot slagboom op het moment, dat de bediening van de brug is gestart (landverkeerseinen gaan op rood). Vervolgens geeft het systeem dit als melding aan de bediendesk van de betreffende brugbedienaar door. De brugbedienaar kan al dan niet hierop vervolgens acteren. De keuze hiertoe blijft bij de brugbedienaar. De detectietechniek is bedoeld om incidenten of daaruit voortkomend letsel tijdens het op afstand bedienen van de brug in de toekomst te voorkomen of te beperken. De focus ligt daarbij vooral op letsel door:

- dalende slagbomen;
- opengaand brugdek tijdens het openen van de brug; en
- dalend brugdek tijdens het sluiten van de brug.

Momenteel vindt een inventarisatie van beschikbare objectdetectietechnieken plaats. Op basis daarvan zullen wij dit najaar een keuze maken. Implementatie bij bruggen en de bediencentrale vindt dan in 2024 plaats. Bij deze keuze worden de brugbedienaren nauw betrokken. We willen de huidige attentieknoppen op de Dr. J.M. den Uylbrug en de Prins Bernhardbrug voorlopig laten staan, totdat objectdetectie bij de brugbediening is geïntegreerd. Dan zullen de attentieknoppen worden verwijderd. Het toepassen van objectdetectie maakt de aanwezigheid van attentieknoppen uit oogpunt van brugveiligheid overbodig.

Optimaliseren van de camerabeelden.

In voorgaande raadsinformatiebrieven zijn wij al ingegaan op het deelproject optimalisatie van de camerabeelden. Als basis voor dit project wordt het document programma van eisen Zicht (bij op afstand bediende bruggen) d.d. 23 april 2019 (registratienr. 2019/ 20858) gebruikt. In het najaar 2021 zijn op basis van de eerder gemaakte 3D-modellen ook daadwerkelijk beelden met inzet van hoogwerkers van de bruggen gemaakt. Onlangs is het camerasysteem op de Dr. J.M. den Uylbrug als eerste brug geoptimaliseerd. Ook het geoptimaliseerde

camerasysteem op de Vaartbrug is inmiddels operationeel. Een en ander heeft langer geduurd dan oorspronkelijk was gepland (najaar 2022). Reden was stagnatie in de aanlevering van onderdelen (hogere cameramasten, nieuwe camera's) en capaciteitsproblemen bij marktpartijen. Verder kost de afstemming met de afdeling Havens en Vaarwegen meer tijd, omdat er tijdens de werkzaamheden aan de bruggen lokaal bediend moet worden. Dit betekent extra personele inzet bij deze afdeling, die niet altijd beschikbaar is. De problemen bij de marktpartijen zijn inmiddels verholpen. Ook zijn de nodige ervaringen opgedaan, die bij de aanpak van de overige op afstand bediende bruggen worden meegenomen. Momenteel is de gemeente bezig met het optimaliseren van de camerabeelden op de William Pontbrug en Pr. Bernardbrug. Verwachting is, dat deze werkzaamheden in december 2023 zijn afgerond. Daarna zullen bij de overige bruggen, te weten Nauernasche Brug, Reint Laan Jr.-brug, Pr. Willem Alexanderbrug, Pr. Julianabrug, Schiethavenbrug, Pr. Beatrixbrug, Pr. Wilhelminabrug en Pr. Clausbrug de camerabeelden worden geoptimaliseerd. Volgens huidige planning zullen de werkzaamheden bij deze bruggen in september 2024 worden afgerond. Daarmee zal dan ook de uitvoering van dit deelproject zijn afgerond.

Bewustwording en handhaving

Afgelopen jaren, mede als gevolg van de corona-epidemie, zijn er geen gecombineerde bewustwordings- en handhavingsactie tegen roodlicht-negatie uitgevoerd. We willen dit opnieuw in 2024, in samenwerking met de politie, oppakken. Ook de afdeling Handhaving zal bij deze actie worden betrokken.

Deelname aan regionale en landelijke platformen

Zaanstad neemt deel aan drie overlegvormen, die zich bezig houden met de veiligheid van brugbediening.

- Werkgroep NEN-normering op gebied van veiligheid van brugbediening;
- Stuurgroep landelijk kader brugbediening; en
- Regionaal overleg innovaties brugbediening.

Ad I. De Werkgroep NEN-normering heeft inmiddels een voorzet tot aanpassing van de normering op gebied van veiligheid van brugbediening ingediend. Dit wordt momenteel met belanghebbenden verder besproken. Dit is vooral een aanpassing van technische eisen, verband houdende met de brugbediening.

Ad II. De Stuurgroep heeft begin 2021 een eindrapport in de vorm een Routekaart uitgebracht. Het rapport is vooral gericht op het gaan opstellen van een landelijke standaard voor o.a. de bediening van bruggen en sluizen. In het rapport wordt beschreven, welke onderwerpen hierbij aan de orde moeten komen en welke hierbij prioriteit hebben. Inmiddels is er budget beschikbaar gesteld, zodat de stuurgroep met zijn werkzaamheden kan doorgaan. In 2022 is vooral tijd besteed aan het beschikbaar krijgen van financiën om de routekaart in deelprojecten verder uit te voeren. Ook Zaanstad heeft een financiële bijdrage gegeven. Daarnaast heeft het CROW kenniscentrum aangegeven als ondersteunende instantie van dit project te willen fungeren. In 2022 is ook gestart met het deelproject Taakuitvoering. Dit deelproject gaat over verschillende vormen van bediening van bruggen (reguliere bediening, onderhoudsbediening en noodbediening). In mei 2023 is het concept-rapport van dit deelproject verschenen.

Ad III. Het Regionaal overleg was vooral bedoeld om innovatieve ontwikkelingen op gebied van brugbediening in Noord-Holland met elkaar te delen. De komst van de Stuurgroep landelijk kader brugbediening heeft min of meer deze taak overgenomen. Een aantal deelnemers uit het Regionaal overleg zijn ook lid van deze Stuurgroep. Om die reden is het Regionaal overleg gestopt.

Overige verbetermaatregelen bij op afstand bediende bruggen

De verbetermaatregelen, gebaseerd op uitkomsten van de Integrale Veiligheidsanalyses, zijn inmiddels tegelijk met de uitvoering van groot onderhoud bij de meeste bruggen uitgevoerd. Alleen voor de Vaartbrug (najaar 2023), Schiethavenbrug (najaar 2023) en de Pr. Willem

Alexanderbrug (2024) staat het groot onderhoud nog op de planning. Werkwijze is daarbij wel, dat bij voltooiing van het groot onderhoud opnieuw een integrale veiligheidsscan wordt uitgevoerd. Daarbij wordt nagegaan of er mogelijk zich nieuwe risico's als gevolg van het groot onderhoud aan de brug kunnen voordoen.

Ten aanzien van de nieuwe Zaanbrug zal eveneens een integrale veiligheidsscan worden uitgevoerd. Dit gebeurt, zodra de nieuwe Zaanbrug voor het weg- en vaarwegverkeer in gebruik wordt gegeven. Overigens is het Integrale Veiligheidsteam nauw betrokken bij de nieuwbouw van deze brug, o.a. ten aanzien van de advisering van het Cameraplan en het aanbrengen van de gele wegmarkering op het langzaam verkeersgedeelte van de brug.

Integrale veiligheidsscan bij lokaal bediende gemeentelijke beweegbare bruggen

Het gaat in totaal om 9 lokaal bediende gemeentelijke beweegbare bruggen en sluizen. Voor de Hondsbossche Sluis, de G.J. Honigsluis en –brug en Houthavenkade fietsbrug is inmiddels een integrale veiligheidsanalyse uitgevoerd. De verbetermaatregelen bij deze objecten zijn inmiddels uitgevoerd. Ten aanzien van de Houthavenkade fietsbrug heeft de analyse er toe geleid, dat deze brug alleen nog voor doorvaart van woonwagens geopend mag worden. Er is voor deze brug een hoogtebeperking voor het overige scheepvaartverkeer ingesteld. Dit leidt overigens niet tot problemen met de scheepvaart.

Voor de overige 6 gemeentelijke objecten (Zwerversbrug, Zonnepadbrug, Hanenpadbrug, Watermolenbrug, Kerkbuurtbrug en Middelbrug) zal dit najaar nog een analyse worden uitgevoerd. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de samenhang met de Machinerichtlijn, omdat bij vervanging van mechanische onderdelen de Machinerichtlijn van toepassing is. In welke mate dit zal gaan spelen, zal afhangen van de uitkomsten van de Integrale Veiligheidsanalyse.

Audit Integrale Veiligheidsanalyse beweegbare bruggen

In het Zaanstad Beraad van 10 september 2020 heeft de portefeuillehouder toegezegd, dat er een 'audit op systeem en rapportages integrale veiligheid (IV) brugbediening (zaaknr. 4565450)' zal plaatsvinden. Daarbij is afgesproken, dat de audit in 2023 wordt uitgevoerd. De audit hebben wij inmiddels door een onafhankelijk bureau (Intermedion) laten uitvoeren. Het rapport 'Audit IV analyse beweegbare bruggen' d.d. 15 augustus 2023 treft u bijgaand ter informatie aan. De belangrijkste conclusies uit het rapport zijn:

- Met de voorgeschreven methodiek is door het IV scanteam veel constructief werk gedaan voor analyse van de integrale veiligheidsrisico's bij haar beweegbare bruggen (incl. sluizen). Door het toepassen van de kwantitatieve risicoanalyse binnen de IV-methodiek zijn meer en minder belangrijke risico's bepaald waarmee tevens de noodzaak tot noodzakelijke maatregelen konden worden vastgesteld om de integrale veiligheid bij de beweegbare bruggen van Zaanstad te verbeteren.
- De voorgeschreven IV methodiek is gevolgd, zoals ten aanzien van de samenstelling van het IV scanteam, de te volgen werkwijze van schouwen en uitvoering van risicoanalyse. Er zijn in het toepassen van de methodiek wel tekortkomingen geconstateerd, die vooral te maken hebben met de interpretatie en toepassing van de methodiek door het IV scanteam zelf.

Het rapport eindigt met het noemen van 8 aanbevelingen, waarvan in onze ogen de meest belangrijke zijn:

- Het oppakken van enkele gesignaleerde tekortkomingen in het toepassen van de voorgeschreven IV methodiek, zoals het gebruiken van het zogenaamde Zaanstad Integrale Veiligheidsformulier (ZIV-formulier) bij de schouw als input voor de uit te voeren risico-analyse. Op deze manier komen mogelijke emergente risico's beter in beeld.
 - De te nemen maatregelen zoals die worden opgesomd bij de diverse risico's in de risicoanalyse explicieter te formuleren in de vorm van een te ondernemen actie met een einddatum en actiehouder.
 - Aanbevolen wordt om elk object iedere 5 jaar te analyseren of zoveel eerder als er belangrijke wijzigingen aanstaande zijn of zijn geweest.
-

Wij kunnen de aanbevelingen uit het rapport omarmen. Wij zullen samen met onze interne opdrachtgever veiligheid brugbediening en het Integrale Veiligheidsscanteam gaan werken aan de implementatie van de aanbevelingen. Desalniettemin willen we ook benadrukken, dat door het IV scanteam, zoals ook in het rapport naar voren is gekomen, veel constructief werk gedaan. In die zin heeft het werk van het IV scanteam de gemeente op gebied van de integrale veiligheid brugbediening veel gebracht.

Financiële en Juridische consequenties

Er zijn geen financiële of juridische gevolgen. De financiële gevolgen passen binnen het afgesproken financiële kader.

Anno augustus 2023 is in totaal voor een bedrag van € 1.710.000 aan veiligheidsmaatregelen gerealiseerd. In 2023 met een uitloop naar 2024 staan nog € 1.011.000 aan te realiseren maatregelen gepland. In onderstaande tabel wordt één en ander verduidelijkt:

Onderwerp	Budget	gerealiseerd t/m aug 2023	planning 2023/ 2024	Toelichting
Deelprojecten Verbeteren totaalbeeld en Markeren brugdelen en overige IV-maatregelen aan bruggen t/m 2022.	597.205	597.205	0	Afgerond
Cameraplan Wilhelminasluis	383.837	383.837	0	Afgerond
Deelproject Optimaliseren camerabeelden	1.107.934	557.267	550.667	Lopend, afronding 2024
Constructieve veiligheid bruggen	67.654	67.654		Afgerond
IV-maatregelen 2023-2026 (o.a. aan lokaal bediende bruggen en sluizen) (code 101683)	314.699	31.895	282.804	Lopend, afronding 2026
IV-maatregelen nieuwe Zaanbrug	150.000	29.938	120.062	Lopend, afronding 2024
Deelproject hulpmiddelen brugbediening (o.a. Objectdetectie)	100.000	42.422	57.578	Lopend, afronding 2024
Totaal	2.721.329	1.710.218	1.011.111	

Naast de specifiek beschikbaar gestelde kredieten voor het project Veiligheid brugbediening, groot € 1.684.000 is voor een bedrag van € 937.000 aan veiligheidsmaatregelen gelijktijdig met vervanging van brugonderdelen tijdens groot onderhoud beweegbare bruggen uit het MIP openbare ruimte gerealiseerd. Verder is voor het deelproject hulpmiddelen brugbediening (o.a. Objectdetectie) eenmalig in de exploitatiebegroting 2023 € 100.000 opgenomen. Zoals eerder in deze raadsinformatiebrief is aangegeven, zal dit najaar een keuze over het toe te passen systeem van 'Objectdetectie' worden gemaakt. In 2024 vindt dan een verder implementatie plaats.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Niet van toepassing

Aanpak/uitvoering

Zie voorgaande paragraaf 'toelichting'. Mocht u overigens nog onderwerpen in deze raadsinformatiebrief missen, dan verzoeken wij u dit aan de Raadsgriffie door te geven. In de volgende raadsinformatiebrief zullen wij dan hierop ingaan.

Betreft

Actieve informatievoorziening

Bijgaande stukken

- Rapport Audit IV analyse beweegbare bruggen d.d.15-08-2023 7818969

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

Drs. J Hamming, burgemeester

Drs. G. Blom, gemeentesecretaris